[illegible] № 542 1918 წ. ხუთშაბათი სექტემბერი 26 № 542

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ფასი 50 კაპ.

ბაქოდან ჩამოსულთა სიტყვით, [illegible] ლი შაუმიანი დაუხვრეტიათ, მთავრობამ ნება დართო რუსთა ეროვნ. საბჭოს ჩრდილოეთიდან სურსათი ჩამოიტანოს. დაუდასტურებელი ცნობით ციმბირში 41 ათასი მუშა და მათი ოჯახი დაუხვრეტიათ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„სახალხო საქმე"

ღირს: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა, № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

გულდამწვარი მეუღლე ელენე დავითის ასული გაბაშვილისა ამით აუწყებს ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, რომ პარასკევს ენკენისთვის 27-ს ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში გადახდილი იქნება ნახევარ წლის წირვა და პანაშვიდი საყვარელ და დაუვიწყარ

ალექსანდრე ივანეს ძის გაბაშვილის

სულის მოსახსენებლად. წირვა დაიწყება 10 საათზე. პანაშვიდი წირვის შემდეგ. 2064

1918—19 წლის [illegible]ოპერო სეზონი

სახელმწიფო თეატრი

დირექცია ნ. ლ. ლევიცკის

ხუთშაბათს, სექტემბრის 26-ს „ცარსკაია ნევესტა" ოპერა 4 მოქმ., მუზ. რიმსკი-კორსაკოვისა

[მ]ონაწილეობენ: ქქ. ვოლ-ლევიცკისა, მოროზოვისა, ოვსიანიკოვის; ფირსოვის, [ხ]ალავსკისა, ბ.ბ. ბერეზინი, მოლჩანოვი, პოლიაევი, ნიკოლსკი, საბინინი.

დირიჟორი: ჩერეპნინი. დასაწყისი სად. 8 ს.

კასა ღიაა 10—2 ს., საღამოს 6 ს. სპექტაკლის გათავებამდე.

ანონსი: პარასკევს, სექტემბრის 27-ს, „პიკოვაია დამა", 28-ს, „ევგენი ონეგი[ნ]" 29 ს „ფაუსტი". 1337

[ტ]ფილისის ქალაქის გამგეობა ამით საყოველთაოდ აუწყებს, რომ სექ[ტე]მბრის 28-ს, შუადღის 12 საათზე მისი თანადასწრებით მოხდება შეჯიბრებითი [ვაჭ]რობა: იჯარით არის გასაცემი ქალაქის სასწორი დესიმონოვის მოედანზე. [კონ]დიციების გადათვალიერება შეიძლება მე-4 განყოფილების კანცელიარიაში, [დილ]ის 9 ს.—2 საათამდე. 1343

[გ]ანცხადება

ფოთის ვაჟთა გიმნაზიაში მისაღები და განმეორებითი გამოცდები დაიწყება [სე]ქტემბრის 28-დან (ახალი სტილით), ხოლო რეგულიარული მეცადინეობა [ოქ]ტომბრის 1-დან.

[illegible]33 დირექტორის მოადგილე კ. ნანეიშვილი.

[ს]ასახლის ბაღში

სექტემბრის 2-დან ოქტომბრის 10-დის გაიყიდება სასახლის ყვავილნარისთვის [გა]მეტად მიჩნეული ოთახის სხვა და სხვა მცენარე და ყვავილები. გაყიდვა მოხ[დებ]ა დილის 9 საათიდან 12 საათამდე და საღამოს 3 საათიდან 6-მდის.

[illegible]4 შესავალი ერმოლოვის ქუჩიდან.

ვაჟთა და ქალთა გიმნაზია

ნ. გ. თევზაძის

[სრ]ულუფლებიანი, ახალი ტიპის, 8 კლასის კურსი გაივლება 4 წელიწადში.

ძ ხ ე ნ ა ხ ძ. № 11.

[მო]წაფეები მიიღება ყველა კლასებში. საგნების სწავლება რუსულად. ქართვე[ლებ]ის—საქართველოს ისტორია და ლიტერატურა სავალდებულო საგნებია. მა[ეცადინეობ]ა საღამოობით. მოწაფეები მიიღებიან განურჩევლად ეროვნებისა და ხნისა [illegible]ით შესაფერ კლასებში, ვისაც მოწმობა არ აქვს—გამოცდით. მეხუთე [კლასში უგ]ამოცდელად მიიღებიან ის პირნი, რომლებსაც გათავებული აქვთ უმაღლეს [illegible] სასწავლებელი ან და სხვა შესაფერი კურსის სასწავლებელი. კანცელარია [ღიაა] საღამოს 4—8 ს. გიმნაზია აძლევს მოწაფეებს უფასო სახელმძღვა[ნელოებს]. [რე]გულიარული მეცადინეობა დაიწყება 2 ენკენისთვიდან.

გიმნაზიის გამგე ს. ნ. შულგინი.

გამოვიდა და იყიდება

[უ]ნივერსიტეტის და თეატრის

[5].000.000 მან.

ლატარიის ბილეთები

ბილეთი ღირს 25 მ.

[პი]რველი მოგება 100 000 მანეთია.

[ბი]ლეთები იყიდება იქ, სადაც [გა]მოცხადებულია. 1311

[ტფილისი], სექტემბრის 26

[illegible]მ უკანასკნელ ხანებში [illegible]რთი ისეთი ამბავი [მოხ]და, რომელსაც არ [შე]იძლება განსაკუთრე[ბით ყურადღ]ება არ მიექცეს და [illegible]თად მიღებული არ[illegible] [illegible]ული ზომები, რათა ამისთანა ამბები საქართველოს ტერიტორიაზე აღარ გამეორდეს. როგორც სოციალ-დემოკრატების მიერ შეტანილი შეკითხვის შემდეგ გამოირკვა, ოსმალეთის ასკერებს ბაქოში დატოვებული ინგლისელები ტფილისში ჩამოუყვანიათ და აქ ინახავენ, როგორც ტყვეებს. ეროვნულმა საბჭომ უკვე გამოსთქვა ამის შესახებ თავისი შეხედულება და ერთხმად კატეგორიულად მოსთხოვა მთავრობას დაუყოვნებლივ გამოიძიოს საქმე და ინგლისელ ტყვეებსაც მოექცეს ისე, როგორც ამას მოითხოვს საერთაშორისო უფლების ნორმები. საქართველოს ტერიტორიაზე არავის შეუძლიან დაატყვევოს და დაატუსაღოს ვინმე, გარდა თვით საქართველოს მთავრობისა. არც ოსმალეთს შეუძლიან თავისი ტყვეები ჩვენს დედა ქალაქში მოიყვანოს და ისიც დემონსტრატიულად ქუჩა-ქუჩა ატაროს.

ჩვენ სამწუხაროდ ის კი არ მიგვაჩნია, რომ ხუთი თუ ექვსი ტყვე ინგლისელი ტფილისში ჩამოიყვანეს. სამწუხარო ის არის, რომ ყოვლად შეუძლებელია ოსმალეთმა არ იცოდეს, რომ ეს დარღვევაა საერთაშორისო ელემენტარული უფლებებისა, და თუ ამის, დამიუხედავად ეს მაინც მოჰხდა, თუ ოსმალეთმა, მიუხედავად იმისა, რომ იცის მოთხოვნილებანი საერთაშორისო უფლებისა, მაინც ასე უცერემონიოდ მოგვექცა, მაინც ჩამოიყვანა ტყვეები,—ჩვენ არ შეგვიძლიან მწარე გრძნობით არ აღვნიშნოთ, რომ ეს არის მასხარად აგდება ჩვენი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტისა.

საქართველოს მთავრობა, თუ ის მართლა მთავრობაა, ვალდებულია ენერგიული პროტესტი გამოუცხადოს ოსმალეთის მთავრობას და ტყვე ინგლისელებიც, როგორც ნეიტრალურ ქვეყანაში შემოხიზნულნი, თავისი პასუხის-მგებლობით გაანთავისუფლოს.

საზოგადოდ ჩვენი ქვეყანა როგორღაც დაბალ ღობედ არის მიჩნეული. ძალიან ხშირად უკვე სჩანს ნიშნები უპატივცემულობისა იმათ მხრით, ვინც, ჩვენის აზრით, ცოტა სხვანაირად უნდა უცქეროდეს საქმეს და არავის,—საქართველოს დამოუკიდებლობის ათას მტერს,—არ აძლევდეს საბუთს ძირს დასცეს და არარად აქციოს ის დამოუკიდებლობა და ის სუვერენიტეტი, რომელსაც შესწირა თავისი საუკეთესო ძალები მთელმა ჩვენმა თაობამ.

მაგრამ სხვას ვერ მოვსთხოვთ პატივისცემას, თუ ჩვენ-თითონ არ გავმაგრდით შიგნით და არ შევიმუშავეთ მტკიცე პროგრამა შინაური და გარეშე პოლიტიკისა. საქართველოს მთავრობამ უსასტიკესი ზომები უნდა მიიღოს და ჩვენი საზღვრები დაიცვას. საქართველოს მთავრობის ნებადაურთველად ვერავინ უნდა შემოვიდეს აქ და ვერც რამე შემოიტანოს. დღეს კი საქართველო კარლია ქვეყნად გადაქცეულა, სადაც ყველა ისე შემოდის და გადის, როგორც თავის საკუთარ სახლში. ამ უთავბოლობას საზღვარი უნდა დაედოს და საქართველო ერთხელაც არის უნდა ჩადგეს ისეთ პირობებში, როდესაც ყველა ვალდებული იქნება ანგარიში გაუწიოს ჩვენს მთავრობას.

„მეგობრული" დარიგება

გაზეთ „ედინენიე"-ში, რომელიც ყოველ ორშაბათს ახალ ახალ სენსაციურ ამბებს აწვდის თავის მკითხველებს ვინმე სელიხანოვიჩი ბევრს „მეგობრულ" დარიგებას აძლევს საქართველოს მთავრობას. სხვათა შორის გვასწავლის, რა კილოთი უნდა ეწერათ და როგორ უნდა ვარყუოთ ის რუსები, რომელთაც მაინცა და მაინც ჰკუაში არ უჯდებათ საქართველოს დამოუკიდებლობა. მაგალითად ნუ ამბობთ საქართველო დამოუკიდებელია და ბოლომდის დამოუკიდებლად დარჩებაო. ამის ნაცვლად უთხრათ, საქართველო, ასე ვსთქვათ, დამოუკიდებელია და როდესაც რუსეთში დემოკრატიული წესწყობილება გაიმარჯვებს, ისევ დაუკავშირდება, ვინაიდან რუსეთი, თურმე, ისეთი ორგანიზაცია ყოფილა, რომელიც აუცილებლად უნდა გაგვეჩინა, თავისთავად რომ არ გაჩენილიყოვო. ამ ნამდვილ მეგობრულ დარიგებას თან ახლავს არა ნაკლებ „მეგობრული" განცხადება: ადვილად შესაძლებელია დადგეს დრო, როდესაც საქართველოდან გაძევებული რომელიმე გენერალი რუსეთის ჯარს ჩაუდგება სათავეში და იერიშით წამოვა საქართველოზეო. ეს უკანასკნელი განცხადება იმდენად „მეგობრული" კილოთია ნათქვამი, რომ საქართველოს ყოველ მოქალაქეს აუცილებლად სიამოვნებით ჟრუ ნატელი დაუვლის ზურგზე.

მაგრამ ამ განცხადებაში ჩვენ ჩვეულებრივ რუსულ სტიქიასა ვხედავთ, სტიქიას, რომელმაც მხოლოდ დანგრევა იცის და აშენებისა კი—არაფერი. ვხედავთ იმ სტიქიას, რომელმაც ძალმომრეობითა და უხეში ძალით ჩაჰკლა ყოველივე ადამიანური გამოხატულება, როგორც თავის საკუთარ ერში, ისე ყველა იმ ერში, რომელსაც ბედმა თუ უბედობამ რუსეთის ყოფილ იმპერიის საზღვრებში მოაქცია. ხიშტი,—აი მთელი პოლიტიკური სიბრძნე რუსეთის სახელმწიფოებრივი შემოქმედებისა. რა წამს რუსეთს ეს ერთად ერთი შემადუღებელი ფაქტორი გამოეცალა, იგი დაირღვა და ნაფლეთებად იქცა. მოხდა ეს არა იმიტომ, რომ რუსეთის შემადგენელ ელემენტებს დიდი სურვილი ჰქონდათ სეპარაციისა, არამედ იმიტომ, რომ რუსეთის სახელმწიფოებრივი პრაქტიკული ფილოსოფია უხეშ ძალაზე შორს ვეროდეს ვერ წასულა.

აი ეხლაც, რუსეთი უდიდესი ნგრევისა და რღვევის პროცესს განიცდის და მისი „ერთგული" შვილები საქართველოსთან სალაპარაკო ენად მხოლოდ დაცინვა და მუქარა გაუხდიათ. ვინმე პარტიზანი დასცინის სურვილს ქართული ოპერის შექმნისას, ხოლო სელიხანოვიჩი მომავალი გენერალით გვემუქრება. ჩვენ ერთხელაც ეჭვი არ დაგვბადებია, რომ რუსული პოლიტიკური სიბრძნე ამაზე შორს ვერასოდეს ვერ წავიდოდა.

მაგრამ მაინც საინტერესოა ვიცოდეთ, რა აწუხებთ ამ ვაჟბატონებს? თუ ქართველი ხალხისთვის შესტკივათ გული, მაშინ რაღა საჭიროა მუქარა და მომავალი გენერალის პერსპექტივების გადაშლა? თუ ქართველი ხალხის ბედით არ არიან დაინტერესებულნი, მაშინ პირდაპირ სთქვან, რომ მათ ჰსურთ ჩვენი ხალხის ინტერესები მსხვერპლად შესწირონ რუსულ იმპერიალიზმს? ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამ შემთხვევაში უკანასკნელ მოვლენასთან გვაქვს საქმე.

საქართველომ დამოუკიდებლობა გამოაცხადა. მას მიეცა საშუალება თავისუფალი პოლიტიკური განვითარებისა. რამდენიც არ უნდა დაგვეჩხაოდეს ყორნები, ერთი მაინც ყოველივე ეჭვს გარეშეა: დღეს მეტი საშუალება გვაქვს თავისუფალი განვითარებისა, ვიდრე მაშინ, როდესაც რუსეთის მონობის უღელქვეშ ვიყავით. რაც უფრო მეტი დრო გავა, მით უფრო მეტად გაღრმავდება მნიშვნელობა ჩვენი დამოუკიდებლობისა, მით უფრო ეროვნულ პოზიციას დაიჭერს ქართველი ხალხი და მით უფრო მეტად უზრუნველყოფილი იქნება მისი კულტურული სახე. ჩვენთვის ეს სასურველი მდგომარეობაა. რა მოხდება მაშინ, როდესაც რუსეთი კვლავ ჩვენსკენ გამოიწვდის ხელს? გულთმისანი არა ვართ და წინდაწინვე ვერაფერს ვიტყვით, მაგრამ, ორში ერთი უნდა იყოს: ან საქართველოსთვის სასარგებლო იქნება რუსეთთან დაკავშირება და თავის ნებით დაუკავშირდება, ან იგი დამოუკიდებლად ყოფნას ამჯობინებს და მაშინ რუსეთი ძალით დაიმორჩილებს ჩვენს ხალხს.

თუ პირველი მოჰხდა, დღეს რუსებს საფიქრებელი არაფერი უნდა ჰქონდეთ. ვიცხოვროთ და დავინახავთ. თუ საერთაშორისო მდგომარეობა ისეთი იქნება, რომ საქართველომ კვლავ მოისურვა ასის წლის წინათ მომხდარი ექსპერიმენტის გამეორება და კვლავ იმ ისტორიული გზის გავლა, რომელიც უკვე განვლო,—მაშინ რუსეთი დამშვიდებული გულით ისევ თავზე წამოაჯდება საქართველოს. მაგრამ თუ საქართველომ დამოუკიდებლად ყოფნა ამჯობინა და რუსეთმა ძალით მოისურვა ჩვენი დაპყრობა,—ეს ვერაგობა იქნება და ძალ-მომრეობა, ერთი ისეთი ძალ-მომრეობათაგანი, რომლის მგზავსიც ბევრი მომხდარა ისტორიაში და რომლითაც მდიდარია თვით რუსეთის ისტორიაც.

ქართველი ხალხისთვის ეს ახალი ამბავი არ იქნება. თავის ათასი წლის ისტორიის განმავლობაში მას ბევრნაირი ძალ-მომრეობა უნახავს და იგიც, ალბად, ერთი იმათგანი იქნება.

მაგრამ რა შუაშია აქ დემოკრატიული და პროგრესიული აზროვნება? სრულიად არაფერში. პროგრესიული და დემოკრატიული აზროვნება ყოველივე საფუძველსა ჰკარგავს იქ, სადაც სცენაზე ძალ-მომრეობა გამოდის და ამიტომ სჯობიან ამისთანა საქციელის გასამართლებლად ისევ კრილოვის არაკის გმირის სიტყვები მოვიგონოთ: „შენ იმითი ხარ დამნაშავე, რომ მე მშიანო".

არ. ჯაჯანაშვილი.

მთავრობაში

გზათა მინისტრის მოხსენებით, მთავრობამ დაადგინა: მიეცეს გზათა მინისტრს 5000 მ. სამხედრო სარკინიგზო მმართველობის საქმეთა არქივში შესატანად და მიმოზიდვის ხარჯების დასაფარავად.

—

მიეცა ათ მილიონიან ფონდიდან ოჩემჩირეს მახლობლად ნავის დაღუპვის დროს დაზარალებულთ არქიპოვსა და პოპოვს თითოს 2000 მანეთი წამლობისათვის.

—

მთავრობამ დაადგინა: მიეცეს ქ. ტფილისს სესხად 1 მილიონი მანეთი მილიციის შესანახ ხარჯების დასაფარავად. იმ პირობით, თუ ეროვნული საბჭო მიიღებს დადგენილებას, რომ მთავრობამ იკისროს მილიციის შესანახ ხარჯის ნაწილი, ეს ვალი დახმარებაში გადაირიცხება. თუ საბჭო ამ დადგენილებას უარჰყოფს, მაშინ აღნიშნული 1 მილიონი ქალაქზედ სამ წლიან ვალად დარჩება 5 პროცენტის სარგებლით.

—

შინაგან საქმეთა მინისტრის მოხსენებით მთავრობამ გადასწყვიტა გაეხსნას შინაგან საქმეთა მინისტრს 5287 მან. 80 კ. გაზეთ „კავკაზის" რედაქციისა და კონტორის მოსამსახურეთა დასაკმაყოფილებლად, ამ გაზეთის რედაქციის ლიკვიდაციის გამო.

—

ტფილისში ჯარისკაცთა ოჯახებისათვის 2.000,000 მანეთის დახმარების მიცემის თხოვნა მთავრობამ უარჰყო.

—

იუსტიციის მინისტრის მოხსენებით მთავრობამ დაადგინა: ტფილისის საპყრობილეთა გარეგან და შინაგან დარაჯთა მომატებულ ჯამაგირების დასაფარავად გადასდოს 200,216 მან. 60 კაპ.

—

მთავრობამ დაადგინა: 1) სალიკვიდაციო შტატების შესანახად გარდა უკვე გაღებულ თანხისა გადაიდოს გზათა მინისტრის განკარგულებაში 28,000 მან. 3) ტყვეობიდან დაბრუნებულ რკ. გზის მოსამსახურეთა ჯამაგირების მიცემაზე, რაიც 565,000 მან. უდრის ფარი ეთქვას.

ეროვნული საბჭო

სექტემბრის 24 სხდომა.

კრება იხსნება დღის 1 საათზე. თავმჯდომარეობს კ. ჩხეიძე.

საბჭო ამტკიცებს წინა კრებაზე მიღებულ კანონპროექტების საბოლოო რედაქციას და გადადის მორიგ საკითხებზე.

სახელმწიფო კონტროლიორის ჯამაგირი

დ. ონიაშვილის მოხსენებით საბჭომ მიიღო სახელმწიფო კონტროლიორისათვის ჯამაგირის დანიშვნის კანონ-პროექტი. ამ კანონის ძალით კონტროლიორს თვიურად 1500 მანეთი მიეცემა.

დ. ონიაშვილისავე მოხსენებით საბჭომ დაამტკიცა კანონ-პროექტი ჯარისკაცთა საჭიროებისათვის წმინდა სპირტის, თუთუნის, პაპიროზის და წუმწუმის უაქციზოდ მიცემის შესახებ ამ კანონის ძალით რუსეთის ყველა კანონები სხვა და სხვა დროს რომ გამოცემულა, უქმდება. საბჭომ ეს ორივე კანონი უკამათოდ მიიღო და დაამტკიცა.

ს.-დ. ფრაქციის შეკითხვა მთავრობისადმი ტყვე ინგლისელების შეს ხებ.

მდივანი კითხულობს ს.-დემოკრატიულ ფრაქციის მთავრობისადმი წერილობით შეკითხვას. შეკითხვა ასეთი შინაარსისაა: ს.-დ. ფრაქციამ ცნობა მიიღო, რომ ოსმალებს ტფილისში შემოუყვანიათ

ღრმად დამწუხრებული უბედური დედა ანასტასია დავითის ასული თავზარდაცემულნი დები: ნატალია დავითის ასული კალატოზიშვილისა, ელენე დავითის ასული ადამიძისა. გულ-დათუთქული ძმა ივანე დავითის ძე კიკნაძე ცოლ-შვილით, გულ-დაწყვეტილი სიძე პავლე ანტონის ძე კალატოზიშვილი აუწყებენ ნათესავთ ნაცნობთ და მეგობართ, რომ დუშეთში ბრბოების დასამშვიდებლად გაგზავნილი კომენდანტი, უბრალო ავადმყოფობით და ექიმების დაუდევრობით მოწამლული სისხლის გამოისობით დაიღუპა უდროოდ უძვირფასესი შვილი და ძმა ქართული მე-7 პოლკის კაპიტანი

ნიკოლოზ (კოლია) დავითის-ძე
კიკნაძე

გამოსვენება ქვაშვეთის წმ გიორგის ეკლესიიდან 11 საათზე, პარასკევს, ენკენისთვის 27-ს დაკრძალვა დიდუბის სასაფლაოზე

ტყვე ინგლისელები და სდარაჯობენ მათ. ასეთი მოვლენა ეწინააღმდეგება ჩვენს ოსმალეთთან დადებულ ხელშეკრულებას და ჩვენს ნეიტრალურ მდგომარეობას. ამიტომ ფრაქცია ეკითხება მთავრობას: იცის თუ არა მან ეს ამბავი და თუ იცის რა ზომებს ღებულობს ჩვენს სუვერენობის დასაცავად.

თავმჯდომარე. აცხადებს, რომ წესრიგის მიხედვით პირველ რიგში ა. ახმეტელის შეკითხვაა დასმული, მაგრამ ფრაქცია თხოულობს ეს შეკითხვა უწინ გაარჩეს.

ირ. წერეთელი მე მგონია ეს საკითხი დავას არ გამოიწვევს რადგან საქართველოს დამოუკიდებლობას და სუვერენიტეტს ეხება. საკითხი სასწრაფოა და ამიტომ პირველ რიგში უნდა იქნეს განხილული.

სამსონ დადიანი (ს.-ფ.) სოციალისტ-ფედერალისტთა ფრაქციას ეს საკითხი ძლიერ მნიშვნელოვან და სასწრაფო საკითხად მიაჩნია და აუცილებელ საჭიროებად სთვლის პირველ რიგში დაიწყოს მისი განხილვა. ვინაიდან რეგლამენტის ძალით მთავრობას უფლება აქვს შეკითხვას ან მაშინვე გასცეს პასუხი, ანდა ერთის კვირით დააგვიანოს, ჩვენი ფრაქციის სახელით ვეკითხოვ, თუ მთავრობას ცნობა აქვს ამის შესახებ და საპასუხოდ მომზადებულია დღესვე გასცეს ამ შეკითხვას პასუხი და ეხლავე გადასჭრას საკითხი

ირ. წერეთელი. სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციას მოუვიდა ცნობა, რომ აქ, ჩვენს დედა ქალაქში, ოსმალოს ასკერები ჩამოსულან და ჩამოუყვანიათ ინგლისელი ტყვეები. მე ვფიქრობ, ყველა ვინც კი გაცნობილია საერთაშორისო უფლებებს, ეს ფაქტი ძლიერ ააშფოთებდა მას. ჩემის აზრით ყოვლად შეუწყნარებელია ის გარემოება, რომ ნეიტრალურ სახელმწიფოს ტერიტორიაზე უცხო ხალხმა თავის ტყვეები შეიყვანოს და იქ უდარაჯოს. ეს არსებითად ეწინააღმდეგება ჩვენს დამოუკიდებლობას ჩვენ ოსმალეთთან ხელშეკრულება გვაქვს დადებული, რომლის ძალითაც მან ჩვენს ტერიტორიაზე ჯარები უნდა გაატაროს და ამას ჩვენი მთავრობა პირუთვნელად ასრულებს, ხოლო იმის უფლება, რომ ჩვენს მიწა-წყალზე ასკერები შემოვიდნენ, მით უმეტეს მათ თავიანთ ტყვები შემოიყვანონ, ჩვენ მათთვის არ მიგვიცია, ეს ჩვენს დამოუკიდებლობას ძირს გამოუთხრის ჩვენი მთავრობისაგან მიღებულ ზომებს ამ საქმის შესახებ, ყველა გარეშე სახელმწიფონი თანაგრძნობით შეჰხედავენ. როგორც საერთაშორისო უფლების დაცვის საქმეს. მე ვფიქრობ, მთავრობა ვალდებულია, კარგად გაიგოს ეს ფაქტი და მის შესაფერი ზომები მიიღოს. აქ, პარლამენტში საჯაროდ უნდა ითქვას, თუ რა ღონისძიება მიიღო მთავრობამ და რას აპირებს დღეის შემდეგ დარწმუნებული ვარ, მთავრობა შესაფერ ზომებს მიმართავს და პასუხს გაგვცემს. მჯერა აგრეთვე ისიც, რომ ეროვნული საბჭო მიუხედავად თავის პარტიული მიმართულებისა და მსოფლმხედველობისა, ერთსულოვნად შეჰხვდება, ვინაიდან იგი ჩვენს დამოუკიდებლობასა და სუვერენიტეტის შელახვას ეხება.

მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანია. ამ დილას სახლიდან რომ მოვდიოდი, გზაში მითხრეს, ოსმალოს ასკერებმა ტყვე ინგლისელები ჩამოიყვანეს ტფილისში და აქ სდარაჯობენ მათ. მე ეს ამბავი არ დავიჯერე და აქ მოსვლის უმალ დავიბარე გარნიზონისა და მილიციის უფროსები, ვუბრძანე მათ, რომ იმავე წუთში წასულიყვნენ, შეეტყოთ დაწვრილებით, მართალია თუ არა ეს ცნობა. თუ მართალია, მაშინვე მოხსნან ოსმალთა დარაჯები. ისინი მისულან ოსმალთა მისიაში, სადაც შეუტყვიათ, რომ ეს ცნობა მართალია, რომ ასკერებმა მისიის მოულოდნელად მოიყვანეს ინგლისელები ბაქოდან, რიცხვით შვიდი კაცი და ეხლა სადგურზე იმყოფებიან წასასვლელადაო. აქ ამბის შეტყობის. შემდეგ მე ბრძანება გავეცი, რომ უჩემოდ არ გაუშვან ისინი, ჩამოწერონ ყველას გვარები და შეადგინონ აქტი

ოსმალეთის მისიას, სამი დღეა ეს ამბავი სცოდნია, მაგრამ ჩვენ არ გვაცნობა. მე შევეკითხე შინაგან, გარეშე და სამხედრო-სამინისტროებს, მაგრამ არც მათთვის შეუტყობინებიათ მისიას ეს ამბავი. რასაკვირველია, არავის უფლება არა აქვს ჩვენს ტერიტორიაზე უცხო ქვეყნის ტყვეები შემოიყვანოს ჩვენს დაუკითხავად. ეს ჩვენი სუვერენიტეტის შებღალვაა. რაც შეეხება საერთაშორისო უფლებას, ისიც ჩვენს სასარგებლოდ ლაპარაკობს, რადგან ოსმალთა ასეთი მოქცევა არღვევს ამ უფლებას. ამაში დამნაშავენი ჩვენი დარაჯები არიან, რომელნიც ვალდებულნი იყვნენ მათი ვინაობა გაეგოთ და არ შემოეშვათ ჩვენში. მთავრობა ყოველ ღონეს იხმარს, რომ შემდეგში სასტიკად იქმნეს დაცული ჩვენი ქვეყნის საზღვარი და საერთაშორისო უფლებრივი ნორმები: თუ ამ საქმეს რაიმე გართულება მოჰყვა, შემდეგ მოგახსენებთ

სპ. კედია (ნ. დ.). არსებითად ამ საკითხის საწინააღმდეგო არაფერი მაქვს, ვინაიდან როცა სამშობლოს საზღვარს ჰლახავენ და დამოუკიდებლობას საფრთხე მოელის, ყველამ ხმა უნდა აიმაღლოს და დაიცვას თავისი უფლება მაგრამ სამწუხაროა, რომ მათავრობამ მხოლოდ სამი დღის შემდეგ გაიგო ეს ამბავი. სამწუხაროა ისიც, რომ ჩვენი დარაჯები ჯეროვანად ვერ ასრულებენ მოვალეობას და ყველას კარებს უღებენ. იმედია მთავრობა მათ მოსთხოვს თავის მოვალეობის პირნათლად ასრულებას და ზომებსაც მიიღებს.

აკაკი ფაღავა (ს. ფ.). ჩვენი ფრაქცია მწუხარებას გამოსთქვამს, რომ მთავრობას ეს დიდმნიშვნელოვანი ამბავი მხოლოდ დღეს გაუგია. მაგრამ კმაყოფილი ვართ მთავრობის მიერ მიღებულ ზომებითა და განმარტებით იმედი გვაქვს იგი მუდამ შესაფერ პასუხს გასცემს ასეთ მოვლენას.

ი. გობეჩია (ს. რ.). ეს საკითხი დიდმნიშვნელოვანია, რადგან ასკერების ასეთი მოქმედება დაკავშირებულია ოსმალების ბაქოში გამარჯვებასთან. სოც.-რევ. ფრაქცია კმაყოფილია მთავრობის განმარტებით და დარწმუნებულია, რომ ის ზომები შესაფერია.

შ. ქარუმიძე (დამოუკ ნ. დ.). თავის ფრაქციის სახელით კმაყოფილებას გამოსთქვამს მთავრობის განმარტების გამო.

ამის შემდეგ კრება ერთხმად იღებს **ირ. წერეთლის** რეზოლიუციას.

(დასასრული იქნება)

ომის დეპეშები

დასავლეთის ფრონტი.

ბერლინი. 9—24. კრონპრინც რუპრეხტის ლაშქარი. დიქსმიუნდენის ჩრდილო დასავლეთით და იპრის ჩრდილო-აღმოსავლეთით ჩვენ ბრწყინვალე მოქმედების შემდეგ 70 ტყვე წამოვიყვანეთ, მევრის ჩრდილოეთით მტრის **ნაწილობრივი** იერიშები მოვიგერიეთ.

პარიზი. 9—24. ამერიკელების ცნობა. ვევრში ჩვენები ბრწყინვალედ მოქმედებენ. რამდენიმე კაცი დავატყვევეთ სკარპირ სექტორში საარტილერიო მოქმედება გაძლიერდა.

მაკედონიის ფრონტი.

სოფია 9—22. ცრნის ორივე ნაპირით საარტილერიო მოქმედება გაძლიერებულია. მერიხოვის რაიონში მტრის იერიშები მოვიგერიეთ ცრნის სამხრეთით სასტიკი ბრძოლა გრძელდება. დეირანთან დამარცხების შემდეგ მტერს თავისი იერიშები არ განუახლებია

ახალი ამბავი

→ **ხელოვნების საპარლამენტო კომისიამ** დაადგინა: წინადადება მისცეს მთავრობას დახმარება გაუწიოს ქუთაისისა და ტფილისს ქართულ წარმოდგენათა სეზონის საწარმოებლად.

იგივე კომისია აცხადებს დაინტერესებულ პირთა და დაწესებულებათა საყურადღებოდ; ვიდრე ხელოვნებას ცალკე მზრუნველი ორგანო, ანუ პირი არ ყავს მთავრობაში, ყოველგვარი წინადადებით ხსენებულ დარგში მას მიმართონ.

იგივე კომისია წინადადებას აძლევს მთავრობას, გამოაცხადოს კონკურსი საქართველოს ღერბის (თეთრი გიორგი 7 მნათობით) ნახატისა. კონკურსის ვადა ორი კვირაა. პრემიებად საუკეთესო ნახატისთვის: 1—2000 მან. 2—1000 მან. ჟიურის შეადგენენ წარმომადგენელნი: ხელოვნების კომისიისა, მთავრობის, უნივერსიტეტის, მხატვართა, მწერალთა და მუსიკოსთა საზოგადოებების და საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოებისა.

ხელოვნების კომისიის წინაშე ქართ სამუზიკო საზოგადოებამ აღძრა შუამდგომლობა დაეთმოს ბინა და პიანინოები ქალთა ყოფილ ინსტიტუტში. კომისიამ დაადგინა, ეს შუამდგომლობა გადასცეს განათლების სამინისტროს თავისი დადებითი შუამდგომლობით.

→ **სტ. შაუმიანის დახვრეტა.** ბაქოდან ჩამოსულთა სიტყვით, ოსმალებმა დახვრიტეს ბოლშევიკების ცნობილი კომისარი სტეფანე შაუმიანი.

→ **დანიშვნანი.** ს. [illegible] დაინიშნა სისხლის სამართლის [illegible] ციის უფროსის თანაშემწედ [illegible] უფროსის ყოფილი თანაშემწე [illegible] მესხ[illegible] [illegible]

[illegible] ხეში გაქურდეს სარაიონო სასურ[illegible] დუქანი. წაიღეს: შაქარი, ფქვილი [illegible] სხვა და სხვა სურსათი.

→ **ლატარია.** ლატარიის გამგე[illegible] დაადგინა მოგებულ ბილეთების პატრ[illegible] მოგება ნაღდ ფულად მისცეს და [illegible] ეკებით.

— ყველა სინემატოგრაფმა ლატარ[illegible] გამგეობას სარეკლამო ლენტები უ[illegible] სოდ დაუთმო.

→ **ხორბალი ლტოლვილთათვის.** ქველმოქმედო საზოგადოებამ 400 ფ[illegible] ხორბალი შეიძინა ფუთი 15 თუმ[illegible] საზოგადოებას განზრახვა აქვს დაფ[illegible] ეს ხორბალი და იაფ-ფასად დაუთ[illegible] პური ტფილისში მყოფ ლტოლვილებ[illegible]

→ **სურსათის შემოტანა.** მთავრო[illegible] ნება მისცა რუსთა ეროვნულ საბ[illegible] ჩრდილოეთ კავკასიიდან საქართველ[illegible] საზღვრებში შემოიტანოს სურსათ-სა[illegible] ვაგ.

→ **მკვლელობა.** სექტემბერის 2[illegible] ამალლების ქუჩაზე ვაჭარს სარქის ას[illegible] მაზოვს და მილიციონერს ბადაევს ჩხ[illegible] მოუვიდათ, რომლის დროსაც ბადაე[illegible] ასლამაზოვი მოჰკლა, ბადაევი გვარდ[illegible] ლებმა შეიპყრეს, მაგრამ იგი გზაში [illegible] ქცევისათვის მოკლულ იქმნა.

→ **ქურდობა.** სექტემბრის 24-ს [illegible] ხეილის ქუჩაზე სოფიო ჯანდიერის [illegible] რეცხაოდან შერჩეულის გასაღებით [illegible] პარეს სხვა და სხვა თეთრეული, ღი[illegible] ბული 12 ათას მანეთად.

→ **ქართული ოპერა.** თავის ხე[illegible] ვანს ილ. აბაშიძეს უკვე შეუდგენია ქა[illegible] ოპერის დასი. ინიციატორს აზრად [illegible] შეჰქმნას თავისუფალ საქართველ[illegible] ნამდვილი ქართული ოპერა, ქართვე[illegible] ცხოვრებიდან, დაარსოს კომპოზიტ[illegible] თა ფონდი, რომ მუსიკოსები მხო[illegible] მუსიკის წერას შეუდგნენ და უზ[illegible] ველყოფილნი იყვნენ ცხოვრების გა[illegible] ვებისგან, ამასთანავე გადმოთარგმ[illegible] იქნება ევროპის საუკეთესო ოპერ[illegible] ამ დღეებში იქნება გამოცხადე[illegible] სია დასისა. სიხარულით და თანაგ[illegible] ბით ვეგებებით ამისთანა აუცილ[illegible] და ფრიად სასიამოვნო საქმეს.

→ **დასავლეთის ფრონტის რუს[illegible]** რუქა, ღირებული 5 მან., მოუვიდ[illegible] დაქციას.

სამ. ფირცხალავას მოხსენება მომენტსა და ტაქტიკაზე

(მთავ. კომიტ.)

დადგა აპრილი, მაისი—ჩვენი უდიდესი გასაჭირის დღეები. ოსმალეთმა დაიპყრო ბათომის ოლქი და ამზადებდა გამოლაშქრებას ერთის მხრით ქუთაისისაკენ, მეორეს მხრით ტფილისისაკენ. ჩვენი ჯარი ვერ უმკლავდებოდა მტერს. ხალხი ძრწოდა, ნიადაგი მზად იყო ყოველგვარ არეულობისათვის. ადერბეიჯანელი თათრები აშკარად გვღალატობდნენ, სომხებს ვერ დავენდობოდით და მათთვის საკმარისი იყო საკუთარი უბედურებაც. არავინ ჩანდა ჩვენი დამხმარე ხელის გამ მწოდებელი. ასეთ დროს მხოლოდ ერთი ხსნა იყო—მთელი ჩვენი ძალების საქმეს ხელში აღება, სხვების [illegible] ხელის შემშლელთა ჩამოშორება და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება. ერთის ნებისყოფის მთავრობა [illegible] ეს ბუნებრივი იყო. ეს უყოყმანოდ აუცილებელ საჭიროებად იცნო ყველა ქართულმა პარტიამ, მათ შორის უძლიერესმა—ს. დემ. პარტიამ და ჩვენც ერთხმად სიხარულით შევხვდით ამას და ამხანაგურად ხელი მივეცით საქართველოს თავისუფლების დასაცავად უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე. მართალია ჩვენ ფედ. ვიყავით და ვართ დღესაც და დარწმუნებულნი ვართ რომ კაცობრიობის საუკეთესო მომავალი განხორციელდება მხოლოდ თავისუფალ ერთა თავისუფალ ფედერაციით, რუსეთის და კერძოდ კავკასიის ფედერაცია მიგვაჩნდა საქართველოს თავისუფლების საშუალებად და [illegible] რომ ამ [illegible] თავისუფლების განხორციელება [illegible] და მოუკიდებლობით [illegible], ჩვენ თავდადებულად უნდა [illegible] საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის [illegible] შობილა საქართველოს [illegible] და ყოვლად [illegible] პირობებში, როგორც ეს ჩვენ წილად ხვდა ჩვენს სამშობლოს. გარედან ოსმალეთი, ადერბეიჯანი, სომხეთი, მთიელები, რუსეთის ბოლშევიკები, შინ ანარქია, სიძვილობა, საყოველთაო მოქანცულობა და კრიზისი ოთხი წლის ომით გამოწვეული—აი ის დაბრკოლებანი, რომელთა გადალახვა და ალაგმვა სჭირდებოდა ახლად გამოცხადებულს რესპუბლიკას თავისუფლების განსამტკიცებლად. ამას ზედ ერთვოდა მთელი ჩვენი ერის მოუმზადებლობა დამოუკიდებელ ცხოვრებისათვის, ეროვნული თავმოყვარეობის და ღირსების უქონლობა, რომელმაც ღრმად გაიდგა ჩვენში ფესვები ხანგრძლივი მონობის მეოხებით, და ჩვენი გამოუცდელობა სახელმწიფოს მართვის საქმეებში.

ასეთ პირობებში უთუოდ უნდა მომხდარიყო პარტიების შეკავშირება, უნდა მიჰგტებოდა ერთის ძალა მეორისას, რომ როგორმე თავი დაგვეხწია უდიდეს განსაცდელისათვის და შეგვენარჩუნებია ქართველი ხალხის ფიზიკური არსებობა მაინც. კარგად მოგეხსენებათ, ომმა და სამშობლოს გასაჭირმა როგორ დააახლოვა ევროპაში თვით ერთი მეორის მოსისხლე პარტიები. მით უფრო უნდა მომხდარიყო შეთანხმება პარტიებისა ჩვენში, სადაც მდგომარეობა გაცილებ თ უარესია და დღესაც, მეოთხე თვეზედაც არ ვიცით დანამდვილებით ხვალინდელი დღე თავისუფალი გაგვითენდება თუ არა. დაახლოვება და შეკავშირება ნამეტურ საჭირო იყო სოციალისტურ პარტიებისა, როგორც ერთმეორის იდეურ მონათესავებისა და როგორც უფრო გავლენიანებისა ქართველი ერის ცხოვრებაში.

როდესაც ძველ ეროვნულ საბჭოში გადაწყდა მაისის 24-ს საქართველოს რესპუბლიკის გამოცხადება, გაიმართა მოლაპარაკება პარტიებს შორის მთავრობის შედგენილობისათვის და სოციალ-დემოკრატებმა მოგვმართეს საამისო წინადადებით, ჩვენ გულახდილად უთხარით: ჩვენთვის მთავრობაში შემოსვლა სრულებით არ არის პირობა, რომ თქვენთან ვითანამშრომლოთ თავისუფალ საქართველოს განმტკიცებისათვის. ვიქნებით სამინისტროში თუ არა, ჩვენ თავდადებულად ვიმუშავებთ თქვენთან ამხანაგურად დიად საერთო მიზნისათვის. მაგრამ ს დემოკრატებმა გადაჭრით განაცხადეს, თუ არ შემოხვალთ მთავრობაში, ისე ჩვენ ვერაფერს ვიკისრებთო. ამ გარემოებამ გადაგვაწყვეტინა უთუოდ მიგვეღო მონაწილეობა მთავრობის შედგენაში.

მენშევიკები ხედავდნენ, რომ საქართველოში ეროვნული იდეის საუკეთესო მატარებელი ჩვენი პარტია იყო, ჩვენი პარტია იყო ყველაზე გულწრფელი მებრძოლი და ერთგული მოტრფიალე ერის თავისუფლებისა, ყველაზე მეტად ჩვენ ვიღწოდით ამ საქმისათვის,—და რაკი ეხლა მათ თავ იდვეს საქართველოს დამოუკიდებლობის განხორციელება, უეჭველად ჩვენთან უნდა მოსულიყვნენ, ჩვენ დაგვყრდნობოდნენ, ჩვენთან შეეკრათ კავშირი და ჩვენთან შეთანხმებულად გაემართათ სახელმწიფოს საქმეები.

აქვე უნდა აღინიშნოს შემდეგი გარემოება: ჩვენებური ს დემოკრატების ეროვნული პრინციპი გარდა იმისა, რომ ნაციონალისტურია, ორჭოფულიცაა, საეჭვო თვისებისაა და იგი იმასაც კი არ დაერიდება, რომ უცხო ძალას მიმართოს, ოღონდ კი დღევანდელი დემოკრატიული და სოციალისტური მიმართულება ძირიანად ამოფხვრას და თვითონ გაბატონდეს საქართველოში. ჩვენი ესერები, რომელთაც წინად ზურგს უმაგრებდნენ რუსის ელემენტები, დღემდის ვერ განთავისუფლებულან რუსულის გავლენისაგან და ცალის თვალით რუსეთისკენ იცქირებიან კიდევ. ეს გარემოებაც ხელს უწყობს იმას, რომ ჩვენ და ს. დემოკრატებმა შეთანხმებულად ვიმუშაოთ იმ უმაღლესი მიზნისათვის, რომელიც თავს ვიდვეით ამ წლის მაისში

რა არის ეს მიზანი? ესაა საქართველოს დამოუკიდებლობის განმტკიცება გარეშე მტრის მოგერიებით (იარაღით თუ დიპლომატიური მოლაპარაკებით), წესიერების აღდგენით, ეკონომიურის კრიზისის განელებით და კულტურულის შემოქმედების აღდგენით. ყველაფერი აქ დასახელებული ერთბაშად არ გაკეთდება და ბევრი შრომა და დრო საჭირო, რომ ჩვენი სახელმწიფოს ცხოვრება სწორად მოეწყოს. მხოლოდ იდეა საქართველოს სახელმწიფოსი, ქართული სახელმწიფოებრივი შემეცნება გზას უნდა იკაფავდეს ყოველ დარგში, ყოველს მოღვაწეობაში მთელი საქართველოს ტერიტორიაზე და მთავრობა, რომელიც არის სახე ჩვენის დამოუკიდებელის არსებობისა, უნდა იცავდეს ყოვლის უწინარეს ამ სახელმწიფოებრივობას

— ეს შეხედულობა გამოთქმული იყო ჩვენზე ფრაქციის საპასუხო სიტყვაში მთავრობის დეკლარაციის გამო. ამ სიტყვაში ნათქვამია:

მთავრობას ღრმად უნდა ჰქონდეს შეგნებული, რომ იგი დღეს ჰქმნის სახელმწიფოს, რომ სათავეში უდგია სახელმწიფოს, რომ მისი მოღვაწეობა სახელმწიფოებრივია. თუ ამდენ ხანს ჩვენ პარტიული მოღვაწენი ვიყავით, თუ დღემდის ჩვენი წრე პარტია იყო, რომელიც ყოველსშემთხვევაში თავისუფალი ორგანიზაციაა, სადაც მუშაობა მეტწილად თავისუფალ ნებაყოფლობაზეა დამყარებული, ამიერიდან უნდა გვახსოვდეს, რომ სახელმწიფოსთან გვაქვს საქმე, რომლის დამახასიათებელი თვისებაა კანონი, იძულებითი დამორჩილება. სახელმწიფო მკაცრი და ულმობელი ორგანიზაციაა, შეუბრალებელი და მოითხოვს მორჩილებას და უდიდეს დისციპლინას. რომაელები იტყოდნენ. კანონი სასტიკია, მაგრამ იგი კანონიაო. დემოკრატიულ სახელმწიფოში კანონ უმრავლესობის ნებისყოფის გამომხატველია, მთელი ხალხი იღებს მონაწილეობას მის შემუშავებაში, მაგრამ რაკი იგი უკვე კანონია, მისი დარღვევა, არ დამორჩილება შეუწყნარებელია და სახელმწიფოში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს სახელმწიფოს კანონის ურჩს. სახელმწიფოს შეიძლება ვინმემ ნაკლი გამოუნახოს, მაგრამ დღეს დღეობით იგი საუკეთესო ფორმაა საზოგადოე[illegible] განვითარებისა და მისი არსებობა [illegible] იქნეს მტკიცე და შეურყეველი.

ხოლო მარტო ამის შეგნება არ [illegible] რებდა ჩვენი ცხოვრების სახელ[illegible] ნელოდ. სახელმწიფო გვაქვს, სახ[illegible] ფოს ვემსახურებით, მაგრამ ეს [illegible] მწიფო არის **საქართველოს** რეს[illegible] კა, **ქართველი ერის** სახელმწიფ[illegible] მელმაც გზა უნდა გაუშალოს ქა[illegible] ხალხის სრულ განვითარებას [illegible] მისცეს სარბიელი ქართველის [illegible] შემოქმედებას. საქართველოს დ[illegible] ტიული რესპუბლიკა ქართვე[illegible] კოლექტიური ორგანიზაციაა, [illegible] საშუალება უნდა მისცეს გაზ[illegible] განვითარებისა ჩვენი სულის [illegible] კუნჭულს, ყოველს სულ მცი[illegible] საც, რომ ქართველმა ერმა [illegible] კულტურის უმაღლეს ხარის[illegible] წინაურებას მარტო იმიტომ [illegible] სახელმწიფო, რომ დაიცვას [illegible] ლოს ტერიტორიის საზღვ[illegible] რუნველჰყოს ჩვენი ფიზიკუ[illegible] ბა. თავისთავად ეს დიდი [illegible] ცხადია. ხოლო უდიდესია [illegible] ქართველოს რესპუბლიკამ [illegible] წრე, პირობები ქართველი [illegible] თავისებურობის გაშლისა, [illegible] სახელმწიფოში ქართველი [illegible] ქმედება დაეწაფოს უმაღ[illegible] და შეიქნეს საკაცობრიო [illegible] სეული წვერი. ეროვნუ[illegible] ქვაკუთხედი უნდა იყოს [illegible] ბისთვის. ეს სრულებით [illegible] ნავდეს საქართველოს ფა[illegible] რებ სხვა ერთა უ[illegible] ვებას. ჩვენ, რომელთა[illegible] რუსეთის თვითმპყრო[illegible] ტვირთები და ყოველგვა[illegible] დევნა, როგორ შეგვიძლი[illegible] ხელი რომელიმე ერის [illegible] ყოველი არა ქართველი [illegible] საქართველოში დედას [illegible] ნაცვალს, მაგრამ მიუხედ[illegible] ქართველოს რესპუბლიკ[illegible] ნარეს არის ქართველ[illegible] მწიფო.

◆ ეროვნულ საბჭოს წევრი ხამ ...ცხალავა ორი კვირით გაემგზავრა ...ფილში დასასვენებლად

◆ სპეკულიანტების შეპყრობა. შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულებით საგანგებო რაზმმა შეიპყრო გიორგი და დავით ბაგრატიონ-დავითაშვილები, რომან და ივანე ბეგთაბეგიშვილები და ალ. დეკანოზიშვილი. მათ ...რალდება სახელმწიფოს საწინააღმდეგო და სპეკულიატიური მოქმედება.

◆ ტფილისის სა-სტატო ინსტიტუტთან არსებულ უმაღლეს პირველ დაწ...ებით სასწავლებელში დაიწყო მოწა...ების მიღება. პირველ კლასში გამო...დელად იღებენ ვისაც პირველ დაწ...ითი სასწავლებელი გაუთავებია სხვა ...ასებში ან გამოცდით, ან შესაფერი ...წმობით. სწავლის ფასი სამი თუმანია ...ლიწადში. ეს სასწავლებელი იმყოფე... დიდი მთავრის ქუჩაზე, № 91, ასე ...მ დიდუბესა და ნაძალადევში მცხოვ...ბ ქართველობასაც შეუძლიანთ ისარ...ლონ მითი.

◆ რაჭული სიმღერის და ფერხულის ჯგუფი. 20 ენკენისთვეს ევგენი ...ალის მეთაურობით ტფილისში დაარ...ა რაჭული ფერხულის მოთამაშეთა ... ხალხურ სიმღერების მოსიმღერეთა ...უფი.

◆ რაჭული საღამოს გადადება. რა...ლი საღამო, რომელიც სექტემბრის 26 ...ხალხო სახლში უნდა გამართულიყო ...ვ. დვალის მიერ, სხვა და სხვა მიზე...ების გამო 10 ოქტომბრისთვის გადა...ა.

◆ საერობო არჩევნები სიღნაღის ...რაში დამთავრდა, ამ დღეებში გაიხ...ბა სიღნაღის პირველი საერობო ...ბა. ტფილისის გუბერნიის სხვა მაზ...ში არჩევნები ყველგან არ მომხდა ...სოფელში საჭირნახულო მუშაობის ...ა. გადადებული არჩევნები მთელ ...ერნიაში დანიშნულია 29 სექტემ...თვის.

საწვავი მასალა და კახეთის ნა... ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველო... ...ინისტრის გ. ჟურულის თავმჯდომ...ბით გაიმართა თათბირი სათბო... ...ალის შესახებ; განხილულ იქმნა ...რულად დასაბუთებული მოხსენე... ...ლოგის ციციშვილისა, რომელმაც ...ი, სოფ. ილდოკანთან აღმოჩენი...ვთი გამოიკვლია. აქ დღეში 1000 ... ნავთის დამუშავება შეიძლება, ...ლების მიერ დატოვებულ ქებ...ქიდან ჯერ-ჯერობით ნავთი ...რისხისაა, ისეთივე როგორიც ...ს ნავთია, 15% ბენზინს შეი...ობირი მნიშვნელოვნად სცნობს ნავთის მრეწველობის განვითარებას საქართველოში და დაადგინა დაარსდეს ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროსთან სპეციალური სანავთო განყოფილება. ამორჩეულია კომისია, რომელსაც დავალებული აქვს ამ განყოფილების დებულებათა შედგენა. თათბირმა მორიგ საკითხად დასვა ნავთის დამუშავების საკითხი გურიაში.

◆ ქართულ-გერმანულ კულტურულ საზოგადოების გამგეობა ამით აცხადებს, რომ კვირას, 29 ენკენისთვეს, დღის სრულს პირველის ნახევარ საათზე, ფრეილინის ქ. № 11, გაიმართება საჭირო ლექციები: 1) არტურ ლაისტისა: ქართული პოეზია; 2) ჰაინ: ქართული ლექსები გერმანულ თარგმანში. ვსთხოვთ პატივცემულ საზოგადოებას ზემო აღნიშნულ დროზე მობრძანდნენ დარბაზში, რადგან ლექციები სრულ პირველის ნახევარ საათზე დაიწყება.

◆ მოზრდილ ქალ-ვაჟთა საღამოს ქართულ გიმნაზიაში (ყაზბეგის ქ., № 18) სწავლა იწყება ენკენისთვის 28-ს.

◆ ბრძოლა ბოლშევიკურ ბრბოებთან ცაგერიდან იტყობინებიან: პოლკოვნიკ ზაქარიაძის საექსპედიციო რაზმმა ბოლშევიკებთან ორი საათის ბრძოლის შემდეგ შეიპყრო მათი წინამძღოლები: 2 ძმა ბენდელიანები

— სენაკიდან იტყობინებიან: „სოფ. ჭოლებში მილიციონერებმა დაატუსაღეს ცნობილი ადგილობრივი ბოლშევიკი აკაკი ოჩიგავა, რომელიც ლეჩხუმის მაზროში მოქმედებდა ორბელიანის გვარით და ბოლშევიკების წინამძღოლი პორუჩიკი აკაკი ჭაღლაია.

◆ ქართველ მოღვაწეთა ლექსიკონი „უცხო სიტყვათა ლექსიკონის" შემდგენელ-გამომცემელს იოსებ იმედაშვილს ციხეში ტყვეობის დროს 1910—1912 წ.წ. შეუდგენია ახალი დიდი შრომა „ქართველ მოღვაწეთა ლექსიკონი", რომელშიაც შესულია ყველა ჩვენი მოღვაწე ყოველს ასპარეზზე მესამე საუკუნიდან (ფარნაოზ მეფიდან) მოყოლებული დღემდე. წიგნი ვეება ტანისაა, სავსე ბიოგრაფიულ, ბიბლიოგრაფიულ და ისტორიულ ცნობებით. შედგენილია ორგვარის წესით ანბანურისა და ჟამთ რიგობის მიყოლებით. ეს შრომა შევსებული იქნება ათასზე მეტის სურათით და შიგ შევა ყოველი მოღვაწე, რომელსაც ხუთი წელიწადი მაინც უღვაწნია საზოგადო ასპარეზზე—სამწერლო, სასიმღერო, სახელმწიფო, სამეცნიერო და სხ. შემდგენელი საჩქაროდ ბეჭდავს და მოკლე ხანში გამოცემასაც შეუდგება.

როგორც შევიტყეთ, წიგნს თვალს გადაავლებს სწავლულთა სავანგებო კომისია,

◆ ქართული ლატარია. გუშინ შესდგა „ლატარიის დღეების" კომისიის კრება იგი მრავალ რიცხოვანი იყო. განაწილდა უბნები, თეატრები, პროექტორები და კაფეები ბილეთების გასავრცელებლად. ბევრმა ბილეთები ამთავით წაიღეს გასავრცელებლად. ქ. მინადორა ხოშტარიამ შეიძინა 25000 მან. ბილეთები.

◆ „ლატარიის დღეების" მომწყობი კომისია ამით აუწყებს კომისიის წევრთ, რომ რადგან სხვა და სხვა მიზეზთა გამო ლატარიის გამგეობის კანცელარია ახალ ბინაზე (გოლოვ. პრ. № 34) ჯერხანად ვერ გადადის, ამიტომ კომისიის წევრთ ვსთხოვთ ბილეთების მისაღებად მობრძანდნენ პარასკევს სექტემბრის 27-ს სასახლის ქ. ქარვასლა, მსახიობთა კავშირის კანტორაში

საქ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

ნაძალადევის კრება. პარასკევს, სექტემბრის 27-ს, საღამოს 7 საათზე, დანიშნულია ნაძალადევში მცხოვრებ სოციალისტ-ფედერ. წევრთა კრება. მოხსენებას წაიკითხავს ამხ. ვახტანგ კოტეტიშვილი.

—

იმ ამხანაგებს, რომელთაც წაღებული აქვთ ბარათები გაზეთ „სოც.-ფედერალისტის" თვის შემოწირულების შესაგროვებლად ვსთხოვთ საჩქაროდ დააბრუნონ.

—

გაზეთი „სოციალისტ-ფედერალისტი" ტეხნიკური დაბრკოლების გამო დროებით შეჩერებულია.

ზოგი-რამ

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება იყო მისი მიზეზი, თუ ახალი სტილის შემოღება, სულ დაგვავიწყდა ჩვეულებრივ მოგვეგონებინა გადაცვალების წლის თავზე სახელი ილია ჭავჭავაძისა, რომელსაც ქართლის ბედი ვერ წარმოედგინა მონობის კირთების დაუმსხობლად, ხოლო ტვირთ მძიმეთა და მაშვრალთა ბედნიერება, მათი ადამიანებად ქცევა შრომის გაუთავისუფლებლად. აჩრდილი, გლახის ნაამბობი და მრავალი ლექსი ავტორისა შეუძლებელია ქართველმა კაცმა წაიკითხოს ისე, რომ არ შეიზიზღოს ძალმომრეობა, რომლის მსხვერპლიც იყო ჩვენი ქვეყანა 1801 წლითგან ვიდრე წლევანდელი წლის მაისის ოცდა ექვსამდე, ხოლო მისი მშრომელი ხალხი გასული საუკუნის პირველ ნახევარში, როცა ბატონყმობა მძვინვარებდა.

სოსო დოლიძე
სახ. გვარდ. ტყვის მფრქვეველთა რაზმის უფროსი. გარდაიცვალა 1618 წ. სექტ. 5 ს.

რუსეთის რეჟიმით შექმნილმა ახალმა ცხოვრებამ მიწის პატრონი და მიწის მუშა ერთმანერთს გადაჰკიდა. ორივ განყენებული მშობლიური ქვეყნის ბედისთვის ზრუნვითგან და ყმას, რომლის განსახიერებაც ძველად იყვნენ ტარიელ-ავთანდილები, მისცა შინაარსი მონისა, უფრო კიდევ უარესიც, რადგანაც ძველად მონას თუ გაჰყიდდენ, ათავისუფლებდნენ კიდეც, რასაც ცხად ჰყოფს ავთანდილის ანდერძი. რუსეთის რეჟიმის დროს კი ყმის გათავისუფლებას ძნელად თუ ვინმე დასდევდა, ხოლო მისი გაყიდვის და ტანჯვის მაგალითი მრავალი ყოფილა.

თავად-აზნაურობა საერთოდ ხელს უწყობდა ხსენებულ რეჟიმს, რადგანაც აკანონებდა ბატონყმობას, რომელიც მისი უქმი და უდარდელი ცხოვრებისთვის მეტად სასარგებლო იყო. მაშინდელი ბატონი მზად იყო ქვეყნის ბედიც გაეწირა, ოღონდ მთავარს გაეღიმა მისთვის, ძალმომრეობით გალაღებული ბატონები და მათი შვილები დათიკოები არაფრად აგდებდნენ გლეხთა თავმოყვარეობის შელახვას, ასე რომ გაბოები, კაკო ყაჩაღები და ზაქროები იარაღსაც ხმარობდნენ, რომ მათი ჯავრი ამოეყარათ.

ბედის ვარსკვლავი უნდა გაექედა ისევ ქართველ დედას, რომლის შვილიც აღზრდილ უნდა ყოფილიყო ძმობის, ერთობის და თავისუფლების სიყვარულითა.

ახალ დროს, როცა ბატონყმობა გადავარდა და გლეხი განთავისუფლდა, მშრომელთა მასაში გაჩნდნენ ოთარაანთ ქვრივები, რომელნიც ჰზრდიდნენ გიორგისთანა პატიოსან მუშაკებს, ხოლო ნაბატონართა შორის არჩილები და კესოები, რომელნიც ქართველ ინტელიგენციას წარმოადგენენ არა თუ ქართული მწერლობის მიმდევრობით, არამედ დემოკრატიული აზროვნობითაც, რადგანაც გლეხებთან დაახლოვებისთვის მისწრაფებაც ებადებათ მათთან დამოყვრებისა: ოთარაანთ ქვრივის ვაჟის გიორგის და არჩილის დის კესოს გამოუთქმელავნებელი სიყვარულის ამბავი დამახასიათებელია იმ მისწრაფებისა, რომელსაც უნდა მოჰყოლოდა ერთობა, ანუ ხიდის გადება ნაბატონართა და ნაყმევთა შორის და რომელსაც ილია ჭავჭავაძე შეჰხვდა, როგორც განთიადს ახალი ცხოვრებისას, როცა ნაბატონარი და ნაყმევი, ორივ აზროვნობით გადემოკრატებულ განვითარებული ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი უნდა ყოფილიყვნენ ახალი ცხოვრების ასპარეზზე.

180 წელს არჩილთ წინაპრებს არ აღმოაჩნდათ საკმაო უნარი ქართლის ბედის დასახსნელად და დაიდგეს და გლეხობასაც დაადგეს რუსთა უღელი 1918 წლის მაისის 26 კი მათმა რჩეულმა შვილებმა, ქართველ დემოკრატიასთან ერთად განიგდეს სამარცხვინო უღელი იგი, რომელიც ას ჩვიდმეტი წლის განმავლობაში დასაღუპავში მიაქანებდა ივერიის ძეს, როგორც სადღეგრძელოს ავტორი ამბობს, გულშემუსრვილს, დამცირებულს, ხმა ჩაკმენდილს, ბედ დაკარგულს, ეჭვით აღვსილს, უსახო ქმნილს, გულ უიმედოს და გაუხარელსა.

საფუძველი განთიადისა, რომელსაც ილია ჭავჭავაძე ელოდა, ის იყო, რომ გლეხობამ წარმოშვა ოთარაანთ ქვრივის და მისი ვაჟის გიორგისთანა სიცოცხლის ძალღონით სავსე და ადამიანობით განთქმული პირები, ხოლო ნაბატონართა შორისაც ზოგიერთებს თურმე შერჩენოდათ საკმაო გონებრივი და ზნეობრივი ძალა, რომ ხელთ ეპყრათ უდიდესი და უპატიოსნესი როლი ქართველი დემოკრატის აღმზრდელისა, იმ დემოკრატიის, რომელიც საქართველოს მხსნელად უნდა გამოსულიყო და მისი ბატონ პატრონიც ის უნდა განხდარიყო, სხვა არავინ.

პეტრე მირიანიშვილი.

...ს მოვალეობად მიგვაჩნია
...აშუალებით დავეხმაროთ მთავ...
...ომ პირნათლად შეასრულოს
...ქმე და მისი ავტორიტეტი
...ს მაღლა იდგეს.
...რ შეგვიძლია ტლანქად,
... უპატივცემლოდ შევეხოთ
...ამა თუ იმ შეცდომას. არ
...ივმართოთ იმ პოლიტი...
...კას, რომლებსაც იმდენად
...ერესებთ, რომ საქმე გას...
...ნად ის, რომ მათ შესა...
...არაკი გაიმართოს, მეტი
...ქციონ.
...ზე მივიღეთ საკუთარის
...პარება საქართველოს
...რველი მთავრობისა...
... გვავალებს ფხიზლად
...რი მთავრობის მოქმე...
...ლივ ვამხილოთ, თუ
...ეთ. მაგრამ ეს უნდა
...ლად, კეთილის გან...
... მიზნით, რომ რაც
...ობა დავამარცხოთ,
...დობა დაუკარგოთ.
...ოდ პარლამენტში
... ვიყვიროთ, რომ
... ი სეთი. ჩვენ გვაქვს
...ც—პირდაპირ მივ...
... ჩვენი ამხანაგ მინი...
...ოველაპარაკოთ ს.-
...რც უმრავლესო...
...ითხოვოთ საქმის
... ჩვენ რამდენჯერმე
... თითქმის ყოველ...
...აყოფიერი იყო.
... ირადვე უცქერით
...ფრაქციასთან. ეს
...ლია, იგი ჩვენი
...ა, გარეშე ამ შე...
... მთელის საქარ...

... სოციალისტური
...რა მარტო ჩვენი
...ობის საკითხია.
...ოციალისტური
... დემოკრატიული
...აქართველოში,

დღევანდელი ჩვენი პოლიტიკის მყარმდებელი სოციალისტური დემოკრატიაა, იგია პასუხისმგებელი ჩვენი მდგომარეობისათვის. თუ სოციალისტები ვერ გამოიჩენენ საჭირო ნიჭსა და უნარს, ვერ გაუძღვებიან ახალი საქართველოს ცხოვრებას,—ეს იმის მაჩვენებელი იქნება, რომ სოციალისტური და დემოკრატიული მიმართულება დიდიხნით დაჰკარგავს ყოველს ხდომას და გასავალს და მთელი მხარე გადაიქცევა რეაქციის სათარეშოდ. ფართო მასა ანგარიშს არ გაუწევს ობიექტიურ პირობებს რომლებიც აბრკოლებენ დღეს ჩვენს საქმიანობას, არამედ ყველაფერს ჩვენს უუნარობას გადააბრალებენ. ეს კიდევ ერთხელ გვავალებს რომ სოციალისტების შეთანხმება, რაც შეიძლება ფართო იყოს, რომ ხელი შეუწყოთ ერთმეორეს და არ დავღუპოთ საერთო საქმე.

ხოლო ეს შეთანხმება არასოდეს გაგვიგია ისე, რომ ჩვენსა და მათ აზრებს შორის არავითარი განსხვავება არ იყოს და ყოველი კანონისა და მთავრობის მოქმედების შესახებ ჩვენი შეხედულება უნდა გამომდინარეობდეს მენშევიკების შეხედულობისაგან, ან პირიქით. ჩვენი აზრი ყოველთვის თავისუფალი მსჯელობის შედეგია და არც დავრიდებივართ ვისმე, რომ ეროვნულ საბჭოში მტკიცედ დაგვეცვა ჩვენი შეხედულობა წინააღმდეგ ეროვნულ საბჭოს უმრავლესობისა. ასე იყო, მაგალითად, სიკვდილით დასჯის კანონის განხილვის, ბონების გამოცემის კანონის, სახალხო განათლების სამინისტროს კანონის განხილვისა და სხვა დროს.

დაცვა და განმტკიცება ქართულ სახელმწიფოებრივ იდეისა და შეთანხმება ამისთვის სოციალისტებთან—განსაკუთრებით ს-დემოკრატ პარტიასთან საკუთარის პროგრამის დაცვით—სახელმძღვანელოა ჩვენთვის ყოველნაირი პოლიტიკური მოღვაწეობის დროს—იქნება ეს მთავრობაში, პარლამენტში თუ სხვაგან.

აი, ზოგადი მოხაზულობა იმ ტაქტიკისა, იმ პოლიტიკისა, რომელსაც აწარმოებდა ჩვენი პარტიის მთავარი კომიტეტი, რომელიც, ორიოდე წევრის გამოკლებით, სავსებით შედის ეროვნულ საბჭოს ფრაქციაში. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ ეს არის ერთად ერთი გზა შესაფერი იმ პარტიისა, რომლის მუდმივი მისწრაფება იყო შეთანხმება ქართველ სოციალისტურ პარტიებისა, რომელიც მუდამ თავდადებული იყო ქართველი ხალხის ეროვნულ განთავისუფლებისათვის, ვინაიდან ღრმად სწამდა და სწამს, რომ ამით შეიძლება მხოლოდ გზის გაკაფვა მშრომელი ხალხის სრულის განთავისუფლებისაკენ—სოციალიზმისაკენ ..

ჩვენ შევეხეთ უმთავრესად ჩვენს სახელმწიფოებრივ საქმიანობას იმიტომ, რომ სახელმწიფოა დღეს ქართველობის მთელი ცხოვრების ცენტრი და იმის დაცვა ჩვენი არსებობის საკითხია. მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ამით უნდა ამოიწუროს შინაარსი ჩვენის მოღვაწეობისა. უნდა ამოძრავდეს ჩვენი პარტიული, ორგანიზაციული ადგილობრივი მუშაობა, უნდა გაგრძელდეს მშრომელი ხალხის დარაზმვა, რადგან მისი შეგნება და თავის დადებაა მხოლოდ ერთად-ერთი გარანტია ჩვენი საბოლოო გამარჯვებისა. ცენტრის ხმას უნდა შეუერთდეს პროვინციის ხმა და ყველა უნდა წარმოვადგენდეთ ერთს მჭიდროდ შეკავშირებულს სხეულს—ერთის ფიქრით და ერთის ნებისყოფით. ეს უნდა შეიქნეს ეხლა მთავარ საზრუნავ საგნად ჩვენთვის და, როცა ამას მოვაწყობთ, მაშინ შეგვიძლია თამამად შევხედოთ ქართველ ხალხის მომავალს, ვინაიდგან ბედი ჩვენის ერისა განუყრელია ჩვენი პარტიის ბედისგან და გამარჯვება ჩვენის აზრებისა—იგივე ქართველი მშრომელი ხალხის გამარჯვებაა!..

კოოპერატიული ცხოვრება
ახალციხეში

ივლისის 15-ს კოოპერატივ „მესხეთის მაღაზიას სარევიზიო კომისიამ გაუკეთა რევიზია და დიდი ვაი-ვაგლახის შემდეგ, ისიც კოოპერატივის ბუხჰალტერის შემწეობით აღმოაჩინა შემდეგი:

აქტივი

1) ნაღდი ფული კასაში	1435 მ. 82 კ.	
(კასის წიგნის თანახმად კასაში უნდა ყოფილიყო 2006 მ 05 კ., ამ რიგად კასაში არ აღმოჩნდა 570 მან. 23 კაპ.)		
2) საქონელი ნაყიდ ფასებში	7267 მ. 31 კ.	
3) კოოპერატივს ასალები აქვს:		
ა) ახალციხის საურთიერთო ბანკისაგან	1000 მ. —	
ბ) ტფილისის კოოპერ. „კავშირისგან"	16871 მ. 69 კ	
(ამ თანხის საქონელი მოსულია ბორჯომში და კოოპერატივს ვერ გადმოუზიდავს ახალციხეში)		
გ) მოსკოვის კოოპერ. „კავშირისაგან"	50 მ. —	
დ) სხვა და სხვა პირებისგან	607 მ. 60 კ.	
4) ინვენტარი	825 მ 89 კ.	
		28058 მ. 31 კ.

პასივი

1) კოოპერატივს ვალი აქვს:		
ენთელის წყალსადენი კომიტეტისა	5000 მ. —	
რაბათის დედათა სკოლისა	500 მ. —	
ღარიბ მოწაფეებისა	22 მ. 50 კ.	
რაბათის ბიბლიოთეკისა	100 მ. —	
ადგილობრივ ქართველთა ეროვნულ საბჭოსი	1184 მ. 47 კ.	
რაბათის ახ. ქართ. სკ.	1500 მ. —	
ტფილისის ქართველთა ეროვნულ საბჭოსი	1000 მ. —	
სახელმწიფო უნივერსიტეტისა	500 მ. —	
სხვა და სხვა კერძო პირებისა	2169 მ. 87 მ.	
დივიდენდი 1915 წლისა	106 მ. 80 კ.	
2) უძრავი მამულის შესაძენი თანხა	910 მ. 40 კ.	
3) სათადარიგო თანხა	1051 მ. 70 კ.	
4) პროცენტები	90 მ. —	
5) საწევრო და საპაიო	9948 მ. 70 კ	
6) საფართლო ოპერაციისთვის	3150 მ. —	
		27234 მ. 44 კ.
7) 6½ თვის წმინდა მოგება		823 მ. 87 მ.
		28058 მ. 31 მ.

რევიზიამ გასტანა 5—6 დღეს და საქმის უწესრიგობის გამო სარევიზიო კომისიამ 10 დღეში მაინც ვერ გამოარკვია კოოპერატივის მოგებ-წაგება და ბოლოს იძულებული გახდა ანგარიშების შესადგენად მიემართნა კოოპერატივის ბუხჰალტერისათვის.

რევიზიის დროს, ერთი სარევიზიო კომისიის წევრთაგანი, ალბად საქმის უწესრიგობით, ძალიან ღელავდა და თავის ნერვების დასაწყნარებლად მიირთმევდა წყალში გალესილ უცეცხლო თაფლს, მაგრამ მას თაფლმა მაინც ვერ უშველა და 6 ნახ. თვის განმავლობაში კოოპერატივის ზარალი ელანდებოდა 5000 მანეთით. ჯერ კიდევ საბოლოოდ არ იყო გამორკვეული კოოპერატივის მოგებ წაგება და სარევიზიო კომისიის წევრი იმდენად ნერვებ აშლილი იყო, რომ მან გაავრცელა ხმა მომხმარებლებში: არიქა, კოოპერატივს 5000 მანეთი უზარალიაო. რა თქმა უნდა მისი სიტყვა, როგორც სარევიზიო კომისიის წევრისა, დაიჯერეს მომხმარებლებმა და იწყეს კოოპერატივიდან საწევრო და საპაიო ფულის გატანა ასეთი არა ნორმალური მოვლენა დაემუქრა ჩვენს ერთად-ერთ სიმპატიურ დაწესებულებას, სამუდამოთ მოსპობას.

რევიზია იყო ზედაპირული. ეს იქიდანაც ჩანს, რომ სარევიზიო კომისიას არ უნახავს წიგნები, თუ როგორ ყიდულობდა საქონელს კოოპერატივი და რა ფასებში ჰყიდდა მომხმარებლებზე. მიუხედავად იმისა, რომ კოოპერატივის გამგეობის მეთაური წევრები ყოველთვის გაიძახოდნენ: მოგება 10—15 პროც

მეტი არ შეიძლებაო, ჩვენ კარგად ვიცით, რომ კოოპერატივი 1 მან. და 10 კაპ. გირვანქა ზეთს მომხმარებელზე ჰყიდდა გირვანქას 2 მან. 60 კაპეიკად და ეს მოვლენა დღესაც არ იციან სარევიზიო კომისიის წევრებმა.

აქტიდან სჩანს, რომ 15 ივლისისთვის სალაროში უნდა ყოფილიყო 2006 მან. 05 კაპ. და არა 1435 მან. 82 კაპ. დანარჩენი 570 მან. 23 კაპ. ითვლება „მესხეთის" ყოფილ მოლარე სტეფანე გასპარაშვილზე, რომელიც აგერ სამი თვეა წავიდა ახალციხიდან და რომელსაც არა განზრახული შეცდომები აღმოაჩნდა „მესხეთის" წიგნებში, მხოლოდ საგულისხმიეროა ის, რომ გასპარაშვილი სახელმწიფო ხაზინის პატარა მოხელეა და ნუ თუ სამი თვის განმავლობაში მან ვერ იგრძნო თავის ჯიბეში 570 მა. და 23 კაპეიკის ზედმეტი სიმძიმე? ნათლად სჩანს, რომ გასპარაშვილი „მესხეთი", და თავის საკუთარ თანხას ერთ ჯიბეში ინახავდა. ეს ასე რომ არ ყოფილიყო, ხომ არ დააკლდებოდა კოოპერატივს 570 მან. 23 კაპ.?

აგრეთვე ნათლად სჩანს „მესხეთის" გამგეობის და სარევიზიო კომისიის უვიცობა და გულცივობა, ვინაიდან მათ გასპარაშვილისგან წასვლის დროს არ მოუთხოვნიათ დაწვრილებითი ანგარიშის ჩაბარება.

თუ 823 მ. 87 კაპ. მიუმატებთ 570 მან. 23 კაპ. დავინახავთ, რომ 6 ნახ. თვის განმავლობაში კოოპერატივს მოუგია 1394 მან 10 კაპ.

პასივიდან სჩანს, რომ კოოპერატივს ვალი აქვს 1184 მან. 47 კაპ. ადგილობრივ ქართველთა ეროვნულ საბჭოსი, რომელიც ოსმალეთის შემოსვლის დღიდან გაუქმებულათ ითვლება, მაშასადამე ეს თანხაც საჭიროა მიემატოს მოგებას და მაშინ „მესხეთს" მოგებათ დარჩება 2578 მან. 57 კაპ. მაგრამ კოოპერატივს მოელის აუცილებელი ზარალი 1500 მ. ამ თანხისა „მესხეთის" მაღაზიაში ინახება მთლად უვარგისი თევზი-ტარანა და სხვა საქონელი, ასე რომ კოოპერატივს რჩება მაინც 1050 მან. მეტი მოგება.

რა თქმა უნდა ასეთი მოგება ცოტაა, მაგრამ ეს იმის ბრალია, რომ „მესხეთის" საქმეებს განაგებენ ვაჭრობასთან შორს მდგარი ადამიანები, ამას დავინახავთ შემდეგიდან:

ოსმალეთის შემოსვლის დღიდან, დღეები ელოდა ქართულ დაწესებულებებს ახალციხეში, ვინაიდან ბევრმა სათავეში მდგომმა პირმა მიატოვა ახალციხე. ამნაირად გაუქმდა ადგილობრივი ქართველთა ეროვნული საბჭო, გაუქმდა ბავშთა თავშესაფარი და დრამატიული წრე. გაუქმების გზაზე სდგანან: ქ. შ. წ. კ. გ. ს. ქამკითხველო-წიგნთსაცავი, ენთელის წყალსადენის კომიტეტი, საქველმოქმედო საზოგადოება, რომელიც ინახავს რაბათში ერთად-ერთ საქალებო სკოლას და კოოპერატივი „მესხეთი".

საჭირო იყო, ვინც ახალციხეს თავი დააღწია, გამოეცხადებია, რომ ის ყველაფერს თავს ანებებს და ამ შემთხვევაში აქ დარჩენილი ქართველი საზოგადოება ამოირჩევდა ახალციხიდან გაქცეულების მაგივრად სხვა პირებს და შეიძლებოდა ქართულ დაწესებულებათა ბედ-იღბალს ასე უკულმა არ ეწყო ტრიალი.

კოოპერატივ „მესხეთის" გამგეობას, რომელიც შესდგებოდა რვა კაცისაგან, მოაკლდა ოთხი წევრი. მართვა გამგეობა კოოპერატივისა დარჩა დანარჩენ ოთხი წევრის ხელში. უკანასკნელნი ზნეობრივად ვალდებული იყვნენ გამოეცხადებინათ მომხმარებლებისთვის, რომ ახალციხიდან წასული ოთხი წევრის მაგიერ საჭიროა ახალი პირების არჩევა, მაგრამ ასე არ მოიქცნენ და კოოპერატივის საქმეებმაც იწყეს უკულმა ტრიალი. მაგალითად, როგორც აქტიდან სჩანს „მესხეთს" ტფილისის „კავშირიდან" ნაყიდი აქვს 16,871 მან. 69 კაპ. საქონელი, რომელიც მოსულია ბორჯომში და არა მკითხე პირების წყალობით, მიუხედავად იმისა, რომ ახალციხის ქართველობა დიდ გასაჭირს განიცდის და ულმერთო სპეკულიაცია უქადის მას მთლად განადგურებას, კოოპერატივს ეს საქონელი ვერ მიუტანია ახალციხეში.

აგვისტოს 13 ს თურმე მომხდარა „მესხეთის" გამგეობის და სარევიზიო კომისიის წევრთა კრება, რომელიც შესდგებოდა ექვსი კაცისგან. ამ ექვს კაცს ხალხის დაუკითხავად დაუდგენია: 1) აგვისტოს 14-დან კოოპერატივში შეჩერდეს ვაჭრობა, 2) დაითხოვნილ იქმნენ [illegible] პირები, რომელთაც არავითარი ჯილდო ანუ ჯამაგირი არ მიეცეს და 3) ბორჯომში მოსული საქონელი გაიყიდოს აქვე კერძო პირზე.

საქონლის მყიდველნი სხდომაზედვე აღმოჩენილან: ერთი სარევიზიო კომისიის წევრი და მეორე გამგეობისა და საქმეც ნათლიმამურად გაუთავებიათ. მათ უყიდიათ საქონელი 23,000 მანეთად და ბეც კი შეუტანიათ 300 მან., მხოლოდ იმ პირობით, რომ თუ აგვისტოს 14 ს შუადღის 12 საათამდე სხვა მყიდველი არ აღმოჩნდეს, მაშინ საქონელი ჩვენზე დარჩებაო.

რას ნიშნავს ასეთი დროის განსაზღვრა? რა თქმა უნდა იმას, რომ ამ მოკლე ხანში სხვას ველარ მოესწრო საქონლის ყიდვა, მაგრამ ხალხმა ეს ჩქარა გაიგო და იმ საღამოსვე დიდი ალიაქოთი ასტეხა ბაზარში და ამ ალიაქოთმა გამოიწვია „მესხეთის" გამგეობის და მომხმარებლების კერძო თათბირი, რომელიც შესდგა აგვისტოს 14-ს. მომხმარებლების სახელით ილაპარაკა ზაქარია დიდიმამიშვილმა, რომელმაც გააკრიტიკა და ქარ-ცეცხლში გაატარა „მესხეთის" გამგეობის და სარევიზიო კომისიის მოქმედება და დაჟინებით მოითხოვა: 1) მომხმარებელთა საზოგადო კრების მოწვევა, 2) გამგეობის შევსება და 3) ბორჯომის საქონლის ასე თუ ისე გადმოტანა ახალციხეში. კერძო თათბირზევე აღმოჩნდა ისეთი პირი, რომელმაც 24,000 მან. შეაძლია საქონელში, მაგრამ ზაქარია დიდიმამიშვილის წინადადებით საქონლის გაყიდვა კერძო პირებზე უარყოფილ იქმნა და ამნაირად გამგეობის დადგენილებაც დაინგრა.

„კავშირის" ანგარიშებიდან სჩანს, რომ ბორჯომში დარჩენილი საქონელი კოოპერატივ „მესხეთს" უყიდია შემდეგ ფასებში. წუმწუმა ყუთი 100 მან., საპონი გირვანქა 1—2 მან., ჩაი გირვანქა 8 მან. და სხვა.

ახალციხეში კი ეს საგნები ფასობს: წუმწუმა ყუთი 450 მან., საპონი გირვანქა 7—8 მან. და ჩაი 40—60 მან. ასე, რომ მყიდველებს ძალიან დიდი მადა ჰქონდათ ხელთ ეგდოთ ეს საქონელი.

დარწმუნებული ვართ, რომ თუ ვინმე კერძო პირი იყიდდა, ის უეჭველად არ დაზოგავდა ათასგვარ ვაჭრულ ხრიკებს, არ დაზოგავდა 10,000 მანეთის ზედმეტად დახარჯვასაც და, ასე თუ ისე, საქონელს თავს ამოაყოფინებდა ახალციხეში და მშრომელ ხალხს ტყავს გააძრობდა. კოოპერატივის მეთაურნი კი გაიძახოდნენ: კერძო ვაჭრებზე გაყიდვით საქონელი იგებს 6,000 მან. და მეტი რა გინდათო.

დიახ 600 მომხმარებლისთვის კოოპერატივი იგებდა 600 მან. ე. ი. თითო მომხმარებლისათვის 10 მან. მაგრამ რამდენს იზარალებს მომხმარებელი, თუ კოოპერატივის საქონელს იყიდის კერძო პირისგან შემდეგ ფასებში: კოლოფი წუმწუმა 50—70 კაპ. საპონს 7—8 მან. და ჩაის 40 60 მ.? თუ ეს საგნები მომხმარებელმა ერთად იყიდა ვაჭრისაგან, მისი ზარალი მოგების 10 მან. გამონაკლისით პირველჯერვე აღემატება ორთაშუარიცხვით 25 მანეთს, და ასეთი ზარალი ხომ გამანადგურებელია მშრომელი მასსისათვის.

ესმოდათ ეს თუ არა კოოპერატივის გამგეობის მეთაურებს, არ ვიცით, მხოლოდ ბოლო დროს მაინც საქონლის კერძო პირებზე გაყიდვით, მათ უნდოდათ კლანჭების გაკვრა, მაგრამ ვერ მოახერხეს.

აგვისტოს 18-ს რაბათის ქალთა სკოლაში, მუთასარიფის თანაშემწის თანადასწრებით, შესდგა „მესხეთის" წევრთა კრება, რომელმაც სხვათა შორის განიხილა ბორჯომში დარჩენილი საქონლის საკითხი და აირჩია სარევიზიო კომისიის წევრები და გამგეობის წევრთა კანდიდატები. ვინაიდან კრებას წესდების ძალით არ დაესწრო წევრთა კანონიერი რიცხვი, ამიტომ გამგეობის თავჯდომარემ შეკითხვით მიმართა დამსწრე წევრებს: სცნობენ კრებას კანონიერად თუ არა? ამის გარშემო გაიმართა კამათი. ზოგნი მოითხოვდნენ კრების გადადებას, რომ დღევანდელი მომენტი მოითხოვს საქმის საჩქაროდ გარჩევას, მით უმეტეს რომ სწორეთ ბორჯომში დარჩენილ საქონელზეა დამოკიდებული „მესხეთის" ყოფნა არ ყოფნის საკითხი, ურჩია დამსწრე წევრებს, ეცნოთ კრება კანონიერად და შესდგომოდნენ დღიურ წესრიგის საკითხების გარჩევას.

კენჭის ყრით, საზოგადოებამ ერთხმად მიიღო დიდიმამიშვილის წინადება და შეუდგა საქმეს.

კრების თავმჯდომარედ, საზოგადოებამ დაასახელა ზ. დიდიმამიშვილი, მაგრამ აღმოჩნდა; რომ ის არ ყოფილა კოოპერატივის წევრი და ამისათვის, როგორც სთქვა გამგეობის თავმჯდომარემ, წესდების მიხედვით, მისი კრების თავმჯდომარედ არჩევა არ შეიძლებაო.

კრებამ მაინც დაარღვია ამ შემთხვევაშიც წესდება და თავმჯდომარედ აირჩია ზ. დიდიმამიშვილი და—მდივნათ ლ. ხუციშვილი.

ზ. დიდიმამიშვილმა სთხოვა წევრებს გამოეთქვათ თავიანთი აზრი ბორჯომში დარჩენილ საქონლის შესახებ.

ამ საკითხმა გამოიწვია ხანგრძლივი კამათი. მღ. ბ. კანდელაკმა, რომელმაც აგვისტოს 14 ე. ი. ზაქარია დიდიმამიშვილის „მესხეთის" გამგეობისადმი კრიტიკის გაკეთების შემდეგ, თავი გაანება კოოპერატივის გამგეობის წევრობას, და დარწმუნდა-რა, რომ საქონლის კერძო პირებზე გაყიდვის შესახებ ლაპარაკი ზედმეტია, დაჟინებით მოითხოვა საჩქაროდ საქონლის გაყიდვა ბორჯომის კოოპერატივზე და დასძინა, რომ თუ კრება ამას არ შეასრულებს, უეჭველად მომხმარებლებს ზარალი მოელისო. მღ. კანდელაკს მიუდგა ერთი ქართველი-მაჰმადიანი მოლაც, რომელმაც სთქვა: დღევანდელი კვერცხი გერჩიოთ ხვალინდელ ქათამს, ამიტომ საჭიროა დღესვე მივყიდოთ საქონელი ბორჯომის კოოპერატივსაო.

თავმჯდომარე ზ. დიდიმამიშვილმა ჯეროვანი პასუხი გასცა მღ. კანდელაკს და მოლას. მან ნათლად დაუხატა საზოგადოებას თუ რა კატასტროფა მოელის კოოპერატივ „მესხეთს" ბორჯომში დარჩენილ საქონლის ეხლავე გაყიდვით და შეიტანა შემდეგი წინადადება: „მესხეთის" გამგეობამ საჩქაროდ გაგზავნოს ერთი, ანუ ორი კაცი ბორჯომში და სთხოვოს იქაურ მთავრობას: სანამ გამოირკვეოდეს მდგომარეობა და დაიდებოდეს მტკიცე ხელშეკრულება საქართველოსა და ოსმალეთს შორის, ბორჯომში დარჩენილ საქონელს საქართველოს მთავრობამ არ გაუკეთოს რეკვიზიცია. თუ ეს თხოვნა შეიწყნარა საქართველოს მთავრობამ, მაშინ საქონელი უნდა იქმნეს დაზღვეული და შენახული ბორჯომში და მტკიცე ხელშეკრულების დადების შემდეგ, გადმოზიდული ახალციხეში. თუ ასეთი თხოვნა უარჰყო საქართველოს მთავრობამ, მაშინ საქონელი გადაეცეს ბორჯომის კოოპერატივს.

მღ. კანდელაკი და მისი ამხანაგი მოლა დიდხანს სცდილობდნენ თავიანთი წინადადების გაყვანას, მაგრამ ბოლოს ზაქარია დიდიმამიშვილი უფრო ვრცლად შეეხო ამ საკითხს და კრებას დაუმტკიცა, რომ დღევანდელი მომენტი და მშრომელი ხალხის ინტერესები მოითხოვენ საქონლის ბორჯომში შენახვას.

ხმის უმეტესობით, კრებამ მიიღო დიდიმამიშვილის წინადადება და შეუდგა სარევიზიო კომისიის წევრების და გამგეობის წევრთა კანდიდატების არჩევნებს. სარევიზიო კომისიის წევრებად არჩეულ იქმნენ: ზ. დიდიმამიშვილი და სტეფანე ხმალაძე და გამგეობის წევრთა კანდიდატებად კი: იუზა ხარისჭირაშვილი, ალექსანდრე დურგლიშვილი, იოსებ პოლოლიკაშვილი, დიმიტრი მგელაძე და მოლა ასლან ჩომახიძე.

მუთასარიფის თანაშემწეს თან ახლდა მწერალი, რომელმაც „მესხეთის" გამგეობისაგან, კრებაზე დასწრებისათვის, მიიღო ერთი ლირა, ესე იგი 16 მანეთი.

ოსმალეთის წარმომადგენელნი მობრძანდნენ კრებაზე ეტლით, რომლის ხარჯიც იკისრა კოოპერატივმა, ამნაირად კოოპერატივს საზოგადო კრების მოწვევის ნებართვის აღება და ოსმალეთის მთავრობის წარმომადგენლების კრებაზე დასწრება დაუჯდა 40 მან

აქვე აღსანიშნავია, რომ კოოპერატივის ნოქარი—ივანე მღებრიშვილი, რომელმაც იმსახურა წელიწადნახევარი და რომლის წყალობით კოოპერატივი მოელის 6—7 ათასი მანეთის მოგებას, (ბორჯომში მოსული საქონელი მღებრიშვილმა იყიდა ტფილისში) გამგეობამ დაითხოვა უჯილდოდ და უჯამაგიროდ და ასეთი საქციელი გამგეობისა ხომ უსამართლობაა? მაგრამ პირად ინტერესებს რა უთქმის და რა დაუდგება წინ!

აგერ ორი კვირა გავიდა საზოგადო კრების შემდეგ და კოოპერატივის გამგეობა, რომელსაც მეთაურობს აკოფ ზაბურტსკი, ანგარიშს არ უწევს კრების დადგენილებას და დღემდის არ გზავნის ბორჯომში კაცებს იქ დარჩენილ საქონლის საკითხის გამოსარკვევად. ეს მაგალითიც ერთხელ კიდევ გვიმტკიცებს, რომ ძველი გამგეობის წევრები არ ასრულებენ იმას, რასაც მომხმარებლები მოითხოვენ, ამისთვის სწორედ საკვირველია რისთვის იყო მოწვეული საზოგადო წევრთა კრება? ან კი რა უფლებით ხელმძღვანელობს გამგეობა, რომ დღემდის საზოგადო კრების დადგენილება არ მოჰყავს ხისრულეში?

კოოპერატივში საქონელი ძალიან ცოტაა, ამიტომ ვაჭრობა სწარმოებს სამშაბათობით და შაბათობით, ნაშუადღევის 4-დან 7 საათამდე.

აღმოსავლეთელი.

გამომცემელი
სამსონ ფირცხალავა.
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

ექიმი პავლე არდაზიანი შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფების მიღება ყოველდღე 11—2 ს. დილით და 5—7 ს. საღამოთი. მელიქოვის ქ. № 12. 1060

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე იღებს სპეციალურად მალარიით (ციებით) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 1123

ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორი მ. ზ. მეჰრაბიანცი ჩამოვიდა და განაახლა. შინაგან ავადმყოფობა—ქლექი და გულისა. ახალ რენტგენ-ელექტრ-კაბინეტში. გამოკვლევა და წამლობა Х სხივებით, თავის ტვინში ვენის ტიპისა, დიდი ხოლონთიდი, განსაკუთრებული ნაკადები ღარსვენვალისა ფილტვების სნეულებისათვის, გულის ავადმყოფობისა, ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 6—8 ს., ბებუთოვის ქ., № 28, ტელ. № 7—92. 1340

ექიმი ა. ვ. ლევენშტეინის კაბინეტები წამლობა რენტგენის სხივები და ელექტრონით. მიიღება ავადმყოფები შინაგან, ნერვიულ და ქალთა სნეულობით. რენტგენის სხივებით და ელექტრონით წამლობა წინასწარი ჩაწერით. სპეციალურად გულის, ფილტვების, კუჭის და ბაქების ავადმყოფობა. ავადმყ. მიიღ. 4—8 საათამდე გარდა კვირა დღეებისა. კრილოვის ქ. № 5, ბინა № 3. ტელ. 12—46. ავადმყოფს თარჯიმანი უნდა ახლდეს თან. 991

ექიმი ქალი რ. ბ. შიშლო-სახაშვილი მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხანგებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. ხერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ვორვნის მოედნის ახლო ტელ. 9—26. 5087

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი (მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღ. 4—5 საათამდე. შინაგანი, ბავშვებისა, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვინის აფთიაქის გვერდით. 903

ექიმმა დიასამიძემ განაახლა ავადმყ. მიღება ნაშუადღ. 1—2 საღ. 5—6 კვირის გარდა. ოლღას ქუჩა 15 ტელ 13—03 2010

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიული საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეზხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირაობით მხოლოდ დით მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ № 8 1304

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი ლ. ა. ხარაძე იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, საღამოს 6—8 საათამდე. კვირაობით დილის 9—12 ს ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 37. აჭარის აუდიტორიის ახლო. 1290

განცხადება

უნტეროფიცრები და ეფრეიტორები, რომელსაც [...] ხური მანგლისის მეორე სანაპირო ლაშქარში, შიუნლდოვ[...] ჩაეწერონ ზემოხსენებულ ნაწილში 9 საათიდან ორ საა[...] რი მიეცემათ ასი მანეთი თვეში და ამის გარდა ყველაფ[...] ეკუთვნის ჯარის კაცს: ჭამა-სმა და ტან-საცმელი.

სანაპირო ლაშქრის უფროსი პოლკოვ[...]

საბუღალტრო კურს[ები]

ნ. ვ. აბრამიანისა

ორივე სქესისათვის (არსებობს 1895 წლიდან) კურსები ყოველ-დღე კურსებთან იხსნება ხაგანგებით განყოფილ[...] ბუღალტერია ქართულ ენაზე შესწავლით. თხოვნები სწავლა დაიწყება 1918 წლის სექტემბრის 15-დან. პროგ[...] შეიძლება კურსების კანცელარიაში: ტფილისი, ნიკოლოზ[...]

ექიმი [illegible]

ექიმი მ. ბ. ვეფხვაძე ტომ[...] ვერსიტეტის ვენერიულ [...] კაში ორდინატორად ნამყოფი იღებს [...] მყოფებს კანისა და ვენერიული [...] ბით. 3 საათიდან ნაშუადღევის 5½ [...] მდე. ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ [...] ზივზიდის ქ. № 19. 91[...]

ექიმი ბ. მ. მუხაძე იღებს სა[...] რო ავადმყოფთ. საღამოს 5—[...] ს ოდე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: [...] მთავრის ქ. № 67, ოფიცერთა სა[...] საზოგადოების შენობის პირდაპირ [...] ხვანიშვილისა, ტელეფ. 6—77. [...]

ექიმი ქალიხა კონსტანტინ[...]ზიანი განაახლა ავად[...] მიღება 11—2 საათამდის. მელიქ[...] ხა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა.

ექიმი წულუკიძე. განაახლა [...] მყოფების მიღება შინ[...] ქირურგიულ ავადმყოფების მიღ[...] ლის 10-დან 11 საათამდე და [...] 5-დან—6-დე. ბორჯომის ქ. № [...] 11—35.

ექიმი ი. ქ. აბაკელია შინაგანი ა[...] მყოფობა, განსაკუთრებით [...] მყოფობანი გულმკერდისა: ფილტვებ[...] სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, [...] და ჯირკვლებისა. ამოცნობა (დ[...] და წამლობა ყოველი გვარი [...] სისხლნაკლულობისა და მალარიის [...] მყოფების მიღება ყოველ დღე გა[...] რისა საღამოს 4½—6 საათამდე. დიდის ქ. № 26. ტელ. 5—86.

თვალის სამკურნალო მუდმივი [...] ექიმ ლოხინისა

რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში [...] სტენტად იყო ვენასა და პარიზში [...] კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნ[...] ხოს დილის 9—1 საათამდე და [...] 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 [...] ლოს კინო-თეატრის მახლობლად. და ხოსპერაციო ავადმყოფები ს[...] სიონითაც მიიღებიან.

ექიმ ნაზარბეკიანის პირველი სამკურნალო.

(დაარსებულია 1880 წელ[...]) ვორონცოვის ძეგლის პირდაპი[...] დღე (გარდა კვირისა) დილ[...] „606" და „914" 11—12 [...]

ბ. ა. ნაზარბეკიანი—11—1[...] რგიული და ვენერიული (სიფილ[...]

ვ. ი. მაშნერი: 9—10 ს. [...] საშარდისა.

ბ. მ. აგახართვე: 9½—2 შინაგანი ავადმყ.

ავეტისიანი—კანისა და ვენე[...] ყოფებს 11½ ს.

მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—1[...] ყურისა და ცხვირის სნეულებ[...]

ხ. გ. ავეტისიანი—9—11 [...] ბავშვთა ავადმყ.

ი. ი. ტერ-გრიგორიანც[...] ნაგანი.

საღამო[...]

ა. ნ. ნაკაშიძე: 6—7 [...] მყოფობანი და ქირურგიულ[...] რჩევა-დარიგება 1 მან. [...] უფასოდ, კონსულტაცია [...] მორიგეობით.

სამკურნალოს დირე[...] დოქტორი ა. ნაზარბე[...]

პერმის სამ[...]

მე ალე[...]

მომსვლელ ავ[...] სპეციალის[...]

ავადმყოფების მი[...]

ა. ლ. ალექსიძე [...] სნეულებანი 11—1 [...]

ნ. ტ. ანდრონი[...] ვენერიული ავადმ[...]

ვ. მ. რეკვავა [...] ავადმყოფობანი 9—[...]

ხმ. გ. შავგარი[...] ფობისა, 1—3 საა[...]

სამკურნალოსთ[...] რია, სადაც შეიძ[...] ლიზის მოხდენა.

ექ. მ. მ. ტყემალ[...]

მისამართი: ერ[...] ხოსის მოედანთა[...]

სამკურნალოში მორიგე ექიმი.